

Pět minut po dvanácté

Tak organizátoři z Agrární komory ČR, Zemědělského svazu ČR a dalších stavovských a profesních organizací nazvali pokračování protestů proti nové vládě, která chce od základů změnit zásady národního strategického plánu SZP, které vypracovalo předchozí ministerstvo zemědělství. Odůvodňuje se to tím, že až dosud byly zvýhodňovány zejména velké podniky.

K hromadám slámy zemědělci přiložili potraviny, kterých se změny ve strategickém plánu podle nich nejvíce dotknou.

Protesty se ve čtvrtek minulý týden uskutečnily ve všech krajích, když na silnici vyjelo dohromady několik stovek, možná tisícovek traktorů a dalších zemědělských strojů. Pořadatelé přitom nechtěli příliš narušit provoz, protest proto trval jen několik málo desítek minut. Přesto, jako například na Znojensku informoval tamní tisk, se to některým řidičům nelíbilo.

Zapálená hromada slámy

Zemědělci nejen nedaleko Jesenice u Prahy, ale i na některých jiných místech země zapálili hromady se slámou. Předseda Zemědělského svazu Martin Pýcha uvedl, že podle jejich názoru stále není pozdě a vyzývají vládu, aby s produkčními zemědělci, kteří z drtivé většiny zajišťují výživu národa, jednala.

Účastníci se shodli, že je nejvyšší čas zapojit do diskusí o změnách agrární politiky hlavně zástupce odborné zemědělské veřejnosti. Pálení slámy, které začalo právě pět minut po dvanácté, mělo symbolizovat rychlost, s níž vláda nyní může ovlivnit české zemědělství na mnoho let. Neuváženými kroky může vše spálit doslova na popel. Zemědělci na kupu umístili transparent s nápisem »Chceme férové podmínky, jednejte s námi!«, pod něj položili jablka, vejce a další potraviny, zejména tedy ty, jejichž produkce překotnou změnou, kterou schválila pětikoalice, utrpí nej-

více. Akci přitom účastníkům znepríjemňovaly vítr a zima. »Počasí nám nepřeje a dá se říct, že nám nepřeje ani současná vláda,« řekl k tomu Doležal.

Poškodí to malé i velké

Viceprezident Agrární komory ČR Václav Hlaváček připomněl, že se v historii zapalovaly ohně, když hrozilo nějaké nebezpečí. Podle něj nyní nebezpečí hrozí nejen zemědělcům, ale všem lidem v zemi. »Něco jsem v zemědělství zažil a pokud vládě projde to, co navrhuje, dojde podle mě ke skoko-

vému zdražení potravin a vyústí to v potravinovou chudobu. Zneužila se situace a postavili se proti sobě malí a velcí. Je ale třeba objektivně říct, že to bude mít dopad na všechny zemědělce vyjma pár jednotlivců,« dodal V. Hlaváček. »Je to špatné, je to špatné,« opakoval soukromý zemědělec Karel Horák z Žehuně, který na akci prezentoval Svaz chovatelů holštýnského skotu ČR, jehož je předsedou.

»Pokud se nepodaří zvrátit rozhodnutí o zvýšeném podílu redistribuce přímých plateb na první hektary, budeme muset zlikvidovat část chovu nejen krav, ale také prasat, protože i nás to zasáhne. Patříme přitom ke středním podnikům, na trh dodáváme kvalitní mléko i vepřové maso, takto bychom ale museli produkovat, když ne zrušit, tak alespoň významně omezit. Budeme bohužel muset propustit také některé ošetřovatele, které až dosud zaměstnáváme. Jak mám zprávy, tak takto uvažuje většina středních a větších chovatelů zvířat,« řekl.

Omezení produkce

Den před konáním protestních akcí se uskutečnila tisková konference, na které představitelé obou

hlavních organizací, tedy komory a svazu, odůvodnili, proč se rozhodli v demonstracích pokračovat. »Podle nás rychlé a nepromyšlené změny strategického plánu SZP, které oznámila vláda, povede ke konci českého ovoce, zeleniny, brambor nebo chmele a bude méně českého masa a uzenin, mléka i třeba másla, či jogurtů, za které si zákazníci patrně masivně připlatí,« řekl prezident Agrární komory ČR Jan Doležal.

»Samozřejmě, nebude to hned, ze dne na den, půjde o postupný proces. Změny strategického plánu ale podle nás ovlivní zemědělské podniky všech velikostí,« dodal. Vláda chce zvýšit redistributivní platbu neboli platbu na první hektary podniku z původně plánovaných 10 procent na 23 procent. To znamená, že podniky nad 150 hektarů přijdou o část podpor, jejichž sazba bude klesat s rostoucí velikostí. Nejvíce to ovlivní podniky, které provozují náročnější činnosti, jako je produkce masa, masných výrobků, mléka nebo pěstování ovoce, zeleniny, brambor či chmele. Na druhé straně vyšší platba na první hektary není podmíněna jakýmkoli podmínkami.

»Menší podniky se vzhledem k nízké rentabilitě způsobené

dlouhodobě nízkými výkupními cenami věnují živočišné výrobě a speciální rostlinné výrobě pouze v omezené míře,« pokračoval Jan Doležal.

»Větším podnikům, které se těmito činnostmi skutečně zabývají, pokrývají v současné době dotazy jim podporu snížíme, přičemž se novým podmínkám a přestanou se těmito činnostem věnovat. Místo toho zvolí rentabilnější plodiny, jako je pšenice nebo řepka. Každý podnik v jakémkoli oboru podnikání – a zemědělství není výjimkou – musí hospodařit s péčí řádného hospodáře, a tedy generovat zisk,« zdůraznil prezident Agrární komory ČR Jan Doležal.

Současné se změny projeví také v české krajině, která ztratí svou pestrost. Pokud totiž nebudou dotační podpory podmíněny jakoukoli produkcí a budou pouze platbou takzvaně na hektary, nebude v zájmu velkých vlastníků půdy věnovat se klasické zemědělské prvovýrobě.

Kvůli omezení živočišné výroby ubude organické hmoty do půdy, kterou budou muset nahradit minerální hnojiva, jejichž spotřebu čeští zemědělci dlouhodobě snižují v souladu se společenskou povinností, a také s cíli Evropské unie.

Hrozí soudy

Řada zemědělců podle informací obou organizací současně zvažuje soudní spory či arbitráže za zmařené investice a ušlý zisk.

»Chovatelé zvířat investovali do výstavby stájí, aby zlepšili pohodu zvířat. Řada zemědělců investovala do moderních technologií při produkci náročných plodin. Všechny tyto investice, mnohdy podporované z prostředků programu rozvoje venkova přijdou vniveč. Je pochopitelné, že budou žádat náhradu za zmařené investice i ušlý zisk. A tuto náhradu zaplatí všichni občané ze svých daní. Ztrátovou výrobu už nebude z čeho financovat, a i takzvaně minimální snížení rozhoduje o ziskovosti nebo ztrátovosti produkce,« uvedl předseda Zemědělského svazu ČR Martin Pýcha.

»Smutné je, že vláda veřejně přiznává, že neví, jaký bude mít chystaná změna dopad na zemědělce a na produkci potravin, a chce její účinnost teprve vyhodnocovat.

Tak nerozhoduje žádný odpovědný hospodář,« upozornil Martin Pýcha.

Na dotaz, zda může kvantifikovat dopady změn, odpověděl, že je to obtížné, protože nemají potřebné informace.

»Vláda s námi nemluví, takže chybí přesná data. Přesto jsme vy počítali z údajů, které známe, první předběžné dopady. Vychází nám, že podniky do 150 hektarů by měly dostat v průměru na jeden hektar kolem 6000 korun, čtyřsethektarové už jen zhruba 3500 korun, tisícíhektarové o další tisícovku méně a třítisícehektarové už jen asi 2000 korun na hektar. A protože právě větší podniky se kromě rostlinné výroby zabývají hlavně živočišnou výrobou, když se na produkci jednotlivých živočišných produktů podílejí z 85 až 95 procenty, hrozí, že od chovů odstoupí a k nám budou proudit potraviny ze zahraničí,« dodal M. Pýcha.

Doplnil, že zemědělci až dosud postupovali podle strategie, kterou vypracoval ještě bývalý ministr zemědělství M. Jurečka před několika lety.

»Aktuální změna strategického plánu způsobí to, že se z tohoto dokumentu stane doslova jen pár papírů,« zdůraznil.

Pochybná kvalita

Soběstačnost Česka už nyní dosahuje podle dat ministerstva zemědělství u zeleniny pouze 36 procent, u ovoce 39 procent, u brambor 73 procent, u vepřového masa 52 procent, u drůbežního 65 procent a u vajec 86 procent. Zbytek je nezbytně dovážet ze zahraničí a po oznámených změnách strategického plánu SZP se importy potravin z ciziny ještě zvýší.

Na nebezpečí dalšího otevření trhu potravinám z dovozu, a to nejen živočišného, ale i rostlinného původu, hlavně ovoce a zeleniny, na tiskové konferenci upozornil předseda Ovocnářské unie ČR Martin Ludvík. Poukázal přitom na článek na webu gazeta.pl, kde autoři upozornili na katastrofální stav kontroly potravin v Polsku, odkud k nám proudí velké množství potravin.

Mý jsme si článek vyhledali, jeho tvůrci vycházeli z údajů tamního nejvyššího kontrolního úřadu NIK, který tvrdí, že zjištěné výsledky ukazují na to, že Polsko je daleko nejhorší ve výskytu škodlivých činitelů ze všech států unie. U článku

je graf, který dokládá, že počet výskytu škodlivých látek za prvních devět měsíců předloňského roku podle systému rychlého varování pro potraviny a krmiva RASFF dosáhl u našich severních soudů 273 případů, zatímco ve Francii, která byla druhá, to bylo 152. Česko s 18 případy bylo v poslední třetině všech členských zemí.

Úřad přijal závěr, že v Polsku systémem kontroly potravin již léta nefunguje, je složitý, úřady spolupracují, zasahují si do kompetencí. Dvaadvacet zemí EU má jiný model než Polsko, uvádí NIK, chybí veterináři, kteří by kontrolovali porážky, na jejich místa jsou přijímáni lidé s jiným, někdy i zcela odlišným vzděláním. Kontroly ukázaly, že mimo jiné nezajímají ani zákony na ochranu zvířat.

»Tento příklad ukazuje na to, že nás nečeká v případech připravovaných změn jen snížení domácí produkce, ale i to, že se k nám budou dovážet potraviny pochybné jakosti,« uzavřel Martin Ludvík.

Ministerstvo nechce změnu

Minulý pátek ministerstvo seznámilo zainteresované organizace s konečným zněním národního strategického plánu SZP. Po schůzce nám tiskový mluvčí zaslal stanovisko, ve kterém ministr zemědělství uvedl, že na jednání s kolegy představil hlavní změny připravovaného strategického plánu, které prý vycházejí z dřívějších připomínek nevládních organizací, ekologů, ministerstva životního prostředí či Evropské komise.

»Trvám na tom, že námi předložený kompromis respektuje reálnou situaci v našem zemědělství a změně jej správným směrem. Naším cílem je mít zdravější vodu,

zdravější potraviny, lépe chceme pečovat o půdu a celkově se chovat šetrněji ke krajině. To je hlavní smysl změn,« řekl ministr zemědělství Zdeněk Nekula.

»Přípravu strategického plánu jsem také probíral s eurokomisářem Januszem Wojciechowským. Jasně podpořil změny, které navrhuje, a také mě požádal, abychom dokument Evropské komisi zaslali co nejdříve. Trpělivě jsme s kolegy vysvětlovali všem zúčastněným klíčové parametry a souvislosti. Pokud chceme umožnit včasné nastavení podmínek pro zemědělce pro rok 2023, nemůžeme už donekonečna odeslání Strategického plánu odkládat,« dodal ministr Nekula.

Reakce Agrární komory ČR netrvala dlouho, takřka vzápětí jsme obdrželi její stanovisko.

»Oficiální změny strategického plánu SZP jsme se dozvěděli teprve ve čtvrtek z pětisetstránkového dokumentu a ministerstvo zemědělství je představilo v pátek na více než tříhodinovém jednání, jehož součástí byla také diskuze s téměř osmi desítkami organizací,« sdělil prezident AK ČR Jan Doležal.

»Současně nám ministerstvo oznámilo, že plánuje odeslat dokument ke schválení Evropské komisi do 31. ledna. 2022. Vzhledem k časové tísní a zásadním změnám s nemalým dopadem na produkční zemědělství to nepovažujeme za adekvátní způsob projednání klíčového dokumentu, který má stanovit přerozdělení dotačních podpor na několik dalších let. Zvažujeme proto další kroky včetně možnosti obrátit se na Evropskou komisi. Současně hrozí hromadné žaloby na ministerstvo zemědělství, případně Úřad vlády České republiky,« doplnil Jan Doležal. Text a foto Zdeněk MAKOVIČKA

Zástupci protestujících zemědělců seznámili s důvody svého postoje. Zleva předseda ZS ČR Martin Pýcha, prezident AK ČR Jan Doležal a předseda Ovocnářské unie ČR Martin Ludvík.

Po celé republice ve čtvrtek minulý týden vyjely na silnice stovky zemědělské techniky, aby tím protestující upozornili na překotný postup české vlády.

